

۲۰۷۴۱۲۹

بررسی

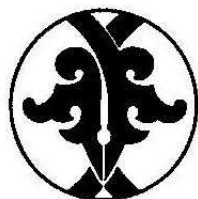
تابعیت ، تابعیت مضاعف و ترک تابعیت

در حقوق ایران

رئیس:

مهدی رحمانی نژاد

معصومه رحمانی نژاد

انتشارات امجد

سرشناسه	: زاهدنژاد، مهدی،
عنوان قرارداد	: ایران. قوانین و احکام .Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی تابعیت، تابعیت مضاعف و ترک تابعیت در حقوق ایران / مؤلفان مهدی زاهدنژاد، معصومه رحمانی نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: امجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۱۱۷۵-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: تابعیت — ایران
موضوع	: Citizenship-- Iran
موضوع	: تابعیت مضاعف — ایران
موضوع	: Dual nationality -- Iran
موضوع	: بی‌تابعیتی — ایران
موضوع	: Statelessness -- Iran
شماره افز	: رحمانی نژاد، معصومه،
رده بنی کنگره	: KMH518/7
رده بنی دبیر	: ۳۲۲/۶۰۹۵۵
شماره کتابشناسی	: ۵۹۹۶۸۸۶

بررسی تابعیت، تابعیت مضاعف و ترک تابعیت در حقوق ایران

مؤلفان: مهدی زاهدنژاد / معصومه رحمانی نژاد

انتشارات امجد

چاپ اول: ۱۳۹۸ تعداد: ۴۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً محفوظ است.

دفتر مرکزی امجد:

تهران، خیابان منیری جاوید، پلاک ۵۷، طبقه دوم شمالی

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۶۳۰۵۹ - ۶۶۴۱۱۹۳۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۱۱۷۵-۳

ISBN: 978-622-961175-3

فروشگاه: خیابان منیری جاوید، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹ - تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

فهرست مطالب

۹ مقدمه
۱۱ فصل اول: تابعیت در حقوق ایران
۱۱ ۱-۱- تاریخچه تابعیت در حقوق ایران
۱۲ ۱-۱-۱- تابعیت پس از تصویب قانون اساسی مشروطیت
۱۲ ۱-۱-۱- تابعیت بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۱۲ ۲-۱- عربین تابعیت
۱۴ ۱-۲-۱- شرایط تحقق تابعیت
۱۵ ۲-۲-۱- اصل حاکم بر تابعیت
۱۵ ۳-۱- انواع تابعیت
۱۷ ۴-۱- تابعیت در قانون مدنی ایران
۲۲ ۵-۱- تابعیت در حقوق بین‌الملل خصوصی
۲۵ ۶-۱- تابعیت در اسلام
۲۶ ۱-۶-۱- تابعیت دینی و تابعیت ملی
۲۶ ۲-۶-۱- تابعیت عالی و تابعیت عادی
۲۷ ۳-۶-۱- اصل ضرورت تابعیت و نفی بی‌تابعیتی در اسلام
۲۹ ۴-۶-۱- تابعیت اجباری در اسلام
۳۱ فصل دوم: بررسی آثار ترک تابعیت در حقوق ایران
۳۱ ۱-۲- تحصیل تابعیت از طریق ازدواج
۳۲ ۲-۲- تحصیل تابعیت ایران از طریق درخواست پذیرش دولت
۳۳ ۳-۲- تشریفات تحصیل تابعیت ایران
۳۴ ۴-۲- شرایط ماهوی تحصیل تابعیت ایران
۳۶ ۵-۲- نتایج و آثار پذیرش تابعیت ایران
۳۷ ۱-۵-۲- آثار پذیرش به تابعیت ایران مربوط به خانواده
۳۸ ۲-۵-۲- حقوق اشخاص پذیرفته شده به تابعیت ایران
۳۸ ۶-۲- ترک تابعیت و آثار آن در حقوق ایران
۳۹ ۱-۶-۲- موارد ترک تابعیت
۴۲ ۲-۶-۲- آثار اصل وحدت تابعیت زوجین در حقوق ایران
۵۰ ۷-۲- شرایط ترک تابعیت در حقوق ایران
۵۲ ۸-۲- آثار ترک تابعیت در حقوق ایران

- ۵۳ ۹-۲- بازگشت به تابعیت ایران
- ۵۴ ۱۰-۲- بازگشت به تابعیت ایران، زن ایرانی
- ۵۵ ۱۱-۲- مراجع صالح برای رسیدگی به دعوی راجع به تابعیت
- ۵۵ ۱۲-۲- ترک تابعیت ایران
- ۵۷ فصل سوم: بررسی ترک تابعیت بر اموال منقول و غیر منقول
- ۵۷ ۱-۳- وضعیت حقوقی ازدواج با اتباع بیگانه
- ۵۷ ۱-۱-۳- آثار تابعیت ازدواج مرد ایرانی با زن خارجی
- ۵۸ ۲-۱-۳- آثار تابعیت و ازدواج مرد خارجی با زن ایرانی
- ۵۹ ۳-۱-۳- ازدواج مرد غیر مسلمان با زن مسلمان
- ۶۰ ۲-۳- آثار ازدواج با اتباع بیگانه از حیث تابعیت
- ۶۰ ۳-۱-۲- ازدواج مرد ایرانی با زن خارجی از حیث تابعیت
- ۶۲ ۳-۲-۳- ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی از حیث تابعیت
- ۶۵ ۳-۳- آثار تابعیت مضاعف ناشی از ازدواج با اتباع بیگانه
- ۶۶ ۱-۳-۳- مواضع بین المللی در ارتباط با تابعیت مضاعف
- ۶۷ ۲-۳-۳- آثار تابعیت مضاعف ناشی از ازدواج با اتباع بیگانه
- ۶۸ ۴-۳- آثار تابعیت و تعیین قانون حاکم بر اترک
- ۶۸ ۱-۴-۳- تعریف و تعارض توصیف تابعیت
- ۷۰ ۵-۳- آثار تابعیت بر اموال
- ۷۱ ۱-۵-۳- علل بوجود آمدن تعارض در تابعیت
- ۷۲ ۲-۵-۳- وجود تابعیت مضاعف یا چند تابعیتی
- ۷۳ ۶-۳- بررسی تابعیت و قانون حاکم بر ماترک
- ۷۴ ۱-۶-۳- تابعیت و تقسیم اموال در ایران
- ۷۶ ۲-۶-۳- کاهش تابعیت و تعیین یک تابعیت یا انتخاب تابعیت
- ۷۹ ۷-۳- علل پیدایش بی‌تابعیتی
- ۸۱ ۸-۳- عوارض بی‌تابعیتی
- ۸۲ ۹-۳- راههای رفع بی‌تابعیتی
- ۸۴ ۱۰-۳- حقوق اشخاص بی‌تابعیت
- ۸۶ ۱۱-۳- مکانیسم بی‌تابعیتی عملی
- ۸۶ ۱۲-۳- مشکلات و مصائب اشخاص بی‌تابعیت
- ۸۷ ۱۳-۳- کودکان فاقد تابعیت
- ۸۷ ۱۴-۳- احراز یا کسب تابعیت ایران طبق قانون مدنی
- ۸۸ ۱۵-۳- تعهدات ایران طبق کنوانسیون‌های بین‌المللی در حمایت از کودکان

۹۰	۱۶-۳- عقاید راجع به نحوه رفتار با اتباع بیگانه
۹۱	۱۷-۳- شرط رفتار متقابل
۹۱	۱۸-۳- رفتار کامله الوداد
۹۲	۱۹-۳- رفتار ملی
۹۳	۲۰-۳- حداقل استاندارد بین‌المللی
۹۴	۲۱-۳- برخورداری اتباع بیگانه از حقوق خصوصی در قوانین ایران و اسناد بین‌المللی
۹۵	۲۲-۳- حق مالکیت اموال معنوی
۹۵	۲۳-۳- حق ازدواج بیگانگان در ایران
۹۶	۲۴-۳- برخورداری اتباع بیگانه از حقوق عمومی در قوانین ایران و اسناد بین‌المللی
۹۹	۲۵-۳- مصونیت جان، مال، حیثیت، مسکن و حریم خصوصی اتباع بیگانه از تعرض
۱۰۰	۲۶-۳- حق اشتهال اتباع در ایران
۱۰۱	۲۷-۳- موارد معافیت از شرایط صدور پروانه کار
۱۰۲	۲۸-۳- شرایط صدور پروانه کار
۱۰۵	۲۹-۳- هیأت فنی اشتغال اتباع خارجی
۱۰۶	۳۰-۳- چگونگی تمدید، تجدید، ابطال لغو پروانه کار اتباع خارجی
۱۰۷	۳۱-۳- محاسبه مالیات بر درآمد اتباع خارجی
۱۰۹	۳۲-۳- اشتغال به کار بیگانگان در ایران بر مبنای قانون تأمین اجتماعی
۱۰۹	۳۳-۳- مجازات اشتغال غیرمجاز از اتباع خارجی
۱۱۲	۳۴-۳- تابعیت مضاعف
۱۱۲	۳۵-۳- معیارهای تعیین تابعیت
۱۱۲	۳۵-۳-۱- سیستم خون
۱۱۲	۳۵-۳-۲- سیستم خاک یا تابعیت ارضی
۱۱۳	۳۶-۳- آثار تابعیت مضاعف
۱۱۳	۳۷-۳- علل بروز تابعیت مضاعف
۱۱۴	۳۸-۳- مناقشه درباره افراد تابعیت مضاعف
۱۱۵	۳۸-۳-۱- احوال شخصیه
۱۱۹	۳۸-۳-۲- قانون حاکم بر آثار ازدواج
۱۲۰	۳۸-۳-۳- قانون حاکم بر علل و موجبات طلاق
۱۲۲	۳۹-۳- آثار طلاق تابعین مضاعف
۱۲۴	۴۰-۳- آثار سیاسی و فردی تابعیت مضاعف
۱۲۵	فهرست منابع

مقدمه

بحث مرتبط به تابعیت و افراد دو تابعیتی امروز در فضای سیاسی ایران بسیار محل مناقشه و بحث میان گروه‌های مختلف سیاسی کشور است. این بحث بویژه در دولت اخیر محل دعوائی جناب می‌نماید. ولت‌مردان و جناح‌های مختلف واقع شده تا جایی که مجلس نیز در قضیه دخالت کرد و اعلام شده است، تعداد زیادی از افراد در سمت‌های مختلف دارای تابعیت دوگانه می‌باشند.

تابعیت، اصطلاحی در حقوق بین الملل خصوصی، به معنای عضویت فرد در جمعیت تشکیل دهنده دولت. تابعیت در این معنی پیرو و فرمانبردار بودن است و تابع (جمع: تَبَعَه، اَتْبَاع) کسی است که عضو جمعیت اصلی یک دولت باشد و به کسی که عضو این جمعیت نباشد، اگر چه مقیم سرزمین آن دولت باشد، بیگانه یا غیر خودی می‌گویند. تابعیت نشان دهنده رابطه سیاسی، حقوقی و معنوی هر شخص حقیقی یا حقوقی با دولتی معین است و منشأ حقوق و تکالیف شخص قلمداد می‌شود از معیارهای تابعیت در زمان‌ها و مکان‌های مختلف این‌ها بوده است: بومی بودن، پیروی از این رسم، اقامتگاه، قومیت و اطاعت از حاکم. تابعیت یک اصطلاح حقوقی است که در یک قرن گذشته، وارد سیستم حقوقی ایران شده است. گرچه در دوران قدیم نیز، به نوعی بحث تابعیت وجود داشته، اما می‌توان گفت که منشأ پیدایش تابعیت، همان منشأ حقوق بین الملل است. این نکته را هم نباید فراموش کرد که اصل وجود قاعده تابعیت از زمانی آغاز شد که دولت‌های متعدد و مستقل وجود داشته‌اند و اگر چنان چه فقط یک دولت به جای دولت‌های دیگر وجود داشت، دیگر بحثی از تابعیت نبود.

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز، در اصول ۴۱ و ۴۲ در مورد این که تابعیت ایران حق مسلم هر شهروند ایرانی است، مورد تأکید قرار گرفته است. حقوق دانان برای تابعیت تعاریف گوناگون و گاه متعارض ارائه کرده‌اند. این تعاریف، از سویی، ناشی از اختلاف نظر حقوق دانان نظام رومی - ژرمنی با نظام کامن لا در خصوص نگرش به مسئله تابعیت است و از سوی دیگر، ناشی از وضع خاص خود مسئله تابعیت است، به این

معنی که قانون گذاران نظام‌های حقوقی رومی - ژرمنی برای تحصیل تابعیت اصلی و اکتسابی شرایط مختلفی را اعلام کرده اند که موجب بروز اختلاف نظر در تعریف تابعیت شده است. آنچه در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود، تابعیت، ترک تابعیت، تابعیت مضاعف، افراد فاقد تابعیت و آثار مربوط به هر یک خواهد بود. در پایان مقدمه جادارد از کسانی که به نوعی ما را در این مجموعه کمک و یاری کردند بالاخص آقایان و بانوان ارجمند: مادرم، دکتر سید عباس صالحی وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی، علی غیائی ندوشن مدیر کل هماهنگی امور استانهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دکتر امیرقائدی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون، دکتر سید رضآل محمد عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، دکتر فاطمه بیرجندی عضو هیئت علمی دانشگاه و ریاست بخش حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون، دکتر علی اکبر چهل تنان مدرس دانشگاه و کارشناس روابط بین الملل جهت ارائه میرزائیان کارشناس خرید کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در تهران. نیزیت مستترم انتشارات امجد، پریسا یوسفی روابط عمومی انتشارات امجد، رامین امیرسلیمانی طراح جلد و صفحه آراء، سید مجتبی چاوشی زاده مدیر آموزش دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون، سید باغبانی کارشناس رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون، آقای سعید قادری مدیر دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون، قاسم نوروزی کارمند دانشگاه دانشگاه آزاد اسلامی واحد داریون و عبدالله قائدی تشکر و قدردانی کنیم.